

3 Vakspecifieke regels

Voor dit examen zijn de volgende vakspecifieke regels vastgesteld:

- 1 Vakinhoudelijke argumenten moeten afkomstig zijn uit gezaghebbende, wetenschappelijke publicaties.
- 2 Als bij een vraag één van de 'kenmerkende aspecten' wordt gevraagd, moet in het antwoord de tekst daarvan zijn opgeschreven of dat deel ervan dat relevant is voor de beantwoording van de vraag (er zijn kenmerkende aspecten die uit meerdere onderdelen bestaan).

4 Beoordelingsmodel

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Door de tijd heen

1 maximumscore 2

De juiste volgorde is:
6, 5, 2, 1, 3, 4

Opmerking

Als door het weglaten van één foutief geplaatst nummer een verder complete en foutloze reeks ontstaat, wordt 1 scorepunt toegekend.

Vroegmoderne tijd

2 maximumscore 2

Voorbeeld van een juist antwoord is:

- Petrarca draagt bij aan 'de hernieuwde oriëntatie op het erfgoed van de klassieke Oudheid' / 'het veranderende mens- en wereldbeeld van de renaissance en het begin van een nieuwe wetenschappelijke belangstelling' omdat hij een werk van de Romeinse filosoof Cicero bestudeert / wil laten kopiëren. 1
- Een oorzaak voor het langzame verloop van deze verandering is dat er een gebrek aan kopiïsten is (die klassieke boeken vermenigvuldigen) / dat er te weinig mensen zijn die moeilijke klassieke werken begrijpen (en vermenigvuldigen). 1

Opmerking

Als het antwoord bij de eerste deelvraag alleen een kenmerkend aspect bevat zonder uitleg, wordt geen scorepunt toegekend.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

3 maximumscore 2

Voorbeeld van een juist antwoord is:

- Ferdinand vond vanuit zijn christelijke wereldbeeld dat de paus (als hoofd van de kerk) de Cariben/delen van de wereld mocht toewijzen aan hem / dat de rechten van de niet-christelijke Taino-Arawakken ondergeschikt waren aan die van christelijke volken. 1
- Ferdinand gaf de boodschap dat hij een machtig vorst was omdat hij gebieden kreeg van de paus/zijn rijk zich uitstreckte tot in de Cariben / de boodschap dat de Cariben niet meer konden worden geclaimd door andere vorsten. 1

4 maximumscore 3

Kern van een juist antwoord is:

- Calvijn schrijft over Luther dat hij een mateloos/gewelddadig/koppig karakter heeft / dat Luther zich laat beïnvloeden door een krankzinnige raadgever (wat een mening/geen neutraal beeld is). 1
- De verspreiding van de reformatie loopt gevaar omdat er een conflict ontstaat binnen de protestantse beweging / omdat de protestantse beweging zwak is, 1
- wat blijkt uit de brief waarin Calvijn schrijft dat (een van de volgende): 1
 - het gedrag van Luther ervoor zorgt dat de protestanten tegenover elkaar komen te staan.
 - de protestanten maar met weinigen zijn terwijl ze worden belaagd.
 - Luther zich laat meeslepen door een krankzinnige raadgever.

Opmerking

Alleen als het antwoord bij de tweede deelvraag een juiste uitleg bevat over het gevaar voor de verspreiding van de reformatie, wordt 1 scorepunt toegekend aan een daarbij passende verwijzing naar de bron.

5 maximumscore 3

Voorbeeld van een juist antwoord is:

- Waterhouse geeft weer dat de uitbraak van het conflict de schuld is van de inheemse bevolking / dat de inheemse bevolking de vriendelijke/gastvrije Engelse kolonisten heeft bedrogen (waarmee hij het Engelse beeld op het uitbreken van het conflict beschrijft). 1
- Uit de bron blijkt dat de kolonisten zich door heel Virginia verspreiden / zich permanent vestigen / proberen de inheemse bevolking te bekeren tot het christendom (wat voor de inheemse bevolking een reden kan zijn zich tegen de kolonisten te keren). 1
- De Virginia Company wil de verandering onderbouwen dat de kolonisten (toestemming krijgen om) gewelddadig gaan optreden tegen de inheemse bevolking / dat de kolonisten niet langer proberen het land te delen met de inheemse bevolking. 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

6 maximumscore 2

Voorbeeld van een juist antwoord is:

- Dit citaat past bij de 'de bijzondere plaats in staatkundig opzicht van de Nederlandse Republiek' omdat Paine Holland noemde als het land dat (als uitzondering) geen koning had. 1
- of
- Dit citaat past bij 'het streven van vorsten naar absolute macht' omdat Paine beweerde dat koningen er (door hun trots) voor konden zorgen dat er in een land chaos was/er geen vrede was. 1
- Paine droeg bij aan het in opstand komen tegen de Britse macht / aan het uitroepen van de Verenigde Staten / aan de Amerikaanse revolutie/vrijheidsoorlog. 1

Opmerking

Als het antwoord bij de eerste deelvraag alleen een kenmerkend aspect bevat zonder uitleg, wordt geen scorepunt toegekend.

7 maximumscore 2

Kern van een juist antwoord is:

- De zuidelijke staten waren plantage-economieën, zodat in zuidelijke staten de slavernij later werd afgeschaft omdat slavenarbeid als noodzakelijk werd gezien. 1
- In een federale staat hebben afzonderlijke staten hun eigen wetten, waardoor iedere staat zelf bepaalde wanneer de slavernij werd afgeschaft. 1

Opmerking

Alleen als het antwoord een uitleg bevat waardoor het bestaan van plantage-economieën/federale staatsvorm leidde tot verschillende momenten van afschaffing van slavernij, wordt telkens 1 scorepunt toegekend.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

8 maximumscore 3

Voorbeeld van een juist antwoord is:

- De tekenaar geeft de mening weer dat de derde stand wordt onderdrukt door de eerste en tweede stand / dat er sprake is van grote ongelijkheid in de Franse samenleving tijdens het ancien régime, 1
- door af te beelden dat (een van de volgende): 1
 - de derde stand wordt verpletterd door de eerste en tweede stand (die bovenop een steen staan).
 - de belastingen en herendiensten op de steen de derde stand verpletteren.
- Je kunt met de prent 'rationeel optimisme en 'verlicht denken' dat werd toegepast op alle terreinen van de samenleving: (godsdienst, politiek, economie en) sociale verhoudingen' / 'de democratische revoluties in westerse landen (met als gevolg discussies over grondwetten, grondrechten en staatsburgerschap)' illustreren, omdat duidelijk wordt gemaakt dat de rechten van de derde stand beter moeten worden beschermd / omdat de onvrede over de standenmaatschappij wordt uitgebeeld. 1

Opmerkingen

- *Alleen als het antwoord op de eerste deelvraag een juiste mening van de tekenaar bevat, wordt 1 scorepunt toegekend aan een daarbij passende verwijzing naar de bron.*
- *Als het antwoord bij de tweede deelvraag alleen een kenmerkend aspect bevat zonder uitleg, wordt geen scorepunt toegekend.*